

tearfund

Transforming Masculinities 2020/2022
Democratische Republiek Congo (DRC)

Projectrapportage

Project: Transforming Masculinities
Projectnummer: 2021009
Land: Democratische Republiek Congo (DRC)
Locatie: Goma, Noord-Kivu
Partner: PPSSP
Projectperiode: 15 oktober 2020 – 14 oktober 2022
Rapportageperiode: 15 oktober 2021 – 14 oktober 2022

Deze jaarrapportage betreft het Transforming Masculinities-project in Goma welke door de samenwerking tussen Stichting Pharos, Tearfund en lokale partner PPSSP in september 2020 van start is gegaan. De periode 15 oktober 2021 – 14 oktober 2022 was tevens het laatste jaar. Graag delen we in deze eindrapportage wat er in het afgelopen jaar is gebeurd als ook de eindconclusies van de gehele projectperiode.

Vanuit de verhalen van de deelnemers horen we dat de impact groot is. Het geweld tegen vrouwen en meisjes is afgenomen en de ongelijkheid tussen man en vrouw, bijvoorbeeld als het gaat om de rolverdeling binnen huishoudens, wordt langzaam minder. Ook delen we in deze rapportage meer over de uitdagingen waar we in de uitvoering van het project voor kwamen te staan. Deze uitdagingen vormden zich met name door de kwetsbare en complexe context van dit project.

Het project

Geweld is in de Democratische Republiek Congo (DRC) helaas aan de orde van de dag. Vooral vrouwen en meisjes hebben te maken met seksueel en gendergerelateerd geweld, dat onder meer in de provincie Noord-Kivu veel voorkomt als gevolg van conflicten. Het geweld dat begon bij de rebellen heeft tragisch genoeg ook veel Congolese mannen beïnvloed. Het gevolg hiervan is dat huiselijk geweld en seksueel misbruik veel voorkomen binnen huishoudens.

Om de grondoorzaak van dit probleem aan te pakken, heeft Tearfund de *Transforming Masculinities*-methode ontwikkeld. Deze methode richt zich op kerkleiders en andere rolmodellen uit de gemeenschap. Zij worden op innovatieve en Bijbelse wijze getraind om voldoende toegerust te zijn zich ook tegenover anderen uit te spreken op het gebied van gendergerelateerd geweld. Hierdoor fungeren zij als katalysator om de grondoorzaken en risicofactoren binnen hun gemeenschappen aan te pakken, te voorkomen en te stoppen. Daarnaast is het doel om de slachtoffers van seksueel en gendergerelateerd geweld (SGBV) te ondersteunen en toegang te geven tot de juiste hulpverlening. Door middel van het trainen van kerkleiders en rolmodellen en het oprichten van actiegroepen was de verwachting dat we na afronding van dit project 4.720 personen hebben bereikt.

Beoogde resultaten

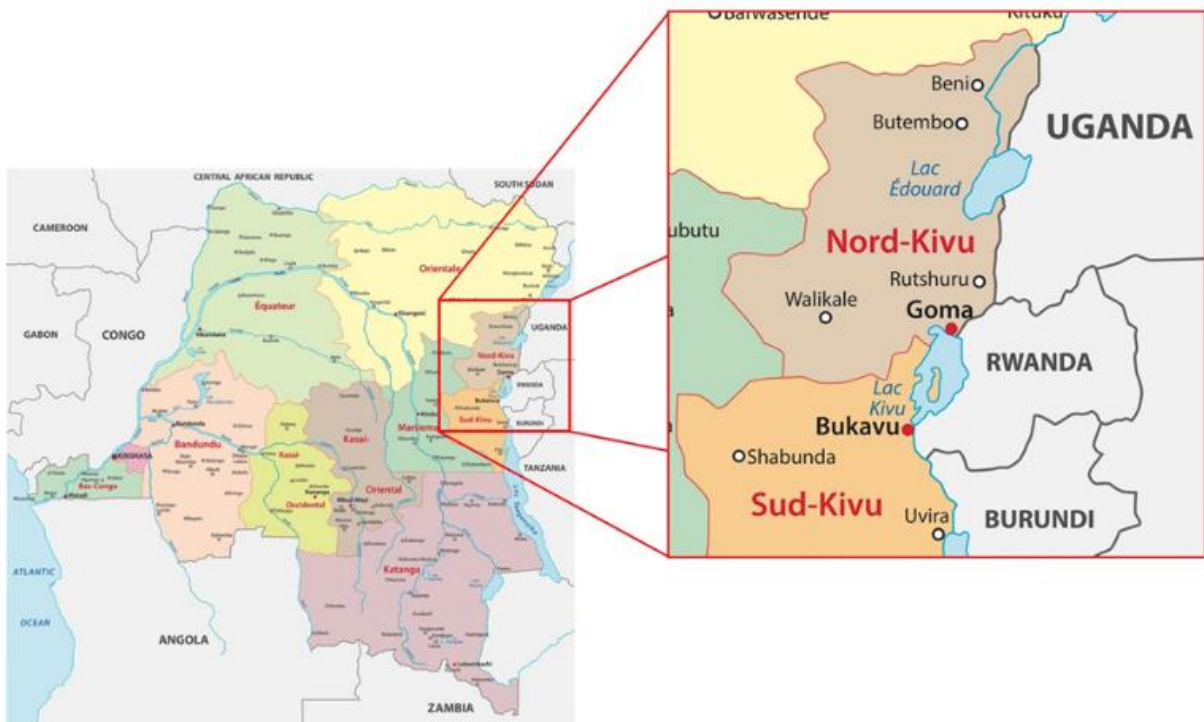
In acht kerkgenootschappen in Goma worden mannen en vrouwen getraind op het gebied van gender-opvattingen. De training gaat over rolpatronen en gedrag richting vrouwen en meisjes. Hierdoor ontdekken ze dat seksueel en gendergerelateerd geweld onaanvaardbaar is. Na de training zijn mannen en vrouwen in staat om binnen het huwelijk open te communiceren over een gelijkwaardige rolverdeling en te werken aan een veilig en liefdevol gezinsleven. Vrouwen en meisjes die slachtoffer zijn hebben betere toegang tot ondersteunende hulp (medisch, psychosociaal, justitie).

Jaarrapportage: oktober 2021 - september 2022

De startdatum van het tweede projectjaar was 15 oktober 2021.

Deze rapportage beschrijft:

- De situatie in Goma in het afgelopen jaar;
- De behaalde resultaten in het gehele tweede jaar;
- De impact van het gehele tweejarige project;
- Ervaringen van deelnemers aan het project;
- Uitdagingen en geleerde lessen;
- De financiële resultaten van het gehele tweede jaar.

De situatie in Goma

Zowel de politieke als de economische situatie in DRC is al lange tijd onstabiel. De bevolking leidt onder slecht politiek bestuur en een langdurige economische crisis. Hierdoor is het voor hen een grote uitdaging om in hun levensonderhoud te blijven voorzien.

Stijgende armoede

Onze lokale partner PPSSP ziet een stijging van de armoede onder de bevolking van Goma in het afgelopen jaar. In de eerste plaats door de gevolgen van de COVID-19 pandemie en de vulkaanuitbarsting op 22 mei 2021. Hierdoor zijn mensen hun baan kwijtgeraakt of zelfs hun huis vanwege de vulkaanuitbarsting en nog altijd hebben mensen geen toegang tot schoon (drink)water.

Deze kwetsbare situatie werd verergerd door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. De prijzen van brandstof en producten zijn enorm gestegen, o.a. doordat de meeste producten worden geïmporteerd uit buurlanden. Het transport vanuit deze landen kost veel geld. Daarnaast heeft DRC te maken met lage landbouwproducties vanwege aanhoudende onveiligheid op het platteland. Als gevolg hiervan zijn er steeds meer mensen die onder de armoedegrens moeten leven (minder dan \$1,90 per dag).

Toename onveiligheid en geweld

Sinds mei 2021 verkeren de provincies Ituri en Noord-Kivu – waar Goma ligt – in een staat van beleg. Dit betekent dat beide provincies onder militair gezag staan; een manier van de overheid om sneller te kunnen reageren op het aanhoudende geweld van gewapende militaries. Helaas heeft deze maatregel tot op heden niet geleid tot meer stabiliteit. De rebellengroepen zijn juist actiever geworden en gaan vaker de strijd met het regeringsleger aan. De bevolking is dan ook zeer teleurgesteld en gedesillusioneerd over de situatie. Deze frustratie richt zich ook tot de vredestroepen van de VN, Monusco. Ook dit jaar waren er weer gewelddadige demonstraties tegen de VN, waarbij 6 VN-medewerkers om het leven kwamen¹. Zowel Monusco als het Congolese regeringsleger zijn niet in staat om de twee grootste rebellengroepen, ADF en M23 te bestrijden. Beide groepen hebben de afgelopen maanden sterk aan terrein gewonnen, met grote vluchtelingenstromen tot gevolg. Hoewel de rebellen de stad Goma nog niet bereikt hebben, merken mensen wel dat de onveiligheid groot is. Schietpartijen, overvallen en kidnappings zijn aan de orde van de dag. Ook zijn er geruchten dat er leden van de groep M23 geïnfilteerd zijn in de stad. Omdat M23 onofficieel door Rwanda wordt ondersteund, vergroot dit het wantrouwen van de bevolking tegen elk Rwandees². Goma ligt aan de grens met Rwanda, en beide bevolkingen hebben altijd veel contact in de handel van producten. Dit wordt nu bemoeilijkt en ook dit drijft de toch al hoge prijzen verder op.

Gevolgen voor het project

Er vonden het afgelopen jaar meerdere overvallen, schietpartijen en kidnappings plaats binnen de wijken in Goma waar het project plaatsvond. Ook een van de medewerkers van PPSSP werd slachtoffer van een overval, maar raakte alleen zijn portemonnee en telefoon kwijt. Geen van de projectdeelnemers is verder betrokken geweest bij een veiligheidsincident. De projectactiviteiten konden ongehinderd plaatsvinden.

Behaalde resultaten in 2021-2022

In het tweede projectjaar zijn de volgende resultaten behaald:

- 40 religieuze leiders die vanaf het eerste jaar deelnemen aan het project, hebben het afgelopen jaar opnieuw een training gehad waarmee zij verder toegerust werden in het geven van voorlichting tegen SGBV en ondersteuning van de rolmodellen.
- Ook 32 lokale gemeenschapsleiders ontvingen dezelfde training. Deze leiders afkomstig uit de 7 wijken waarbinnen de 8 deelnemende kerken liggen. Door middel van deze training zijn de leiders in staat gesteld om vanuit hun positie een bijdrage te leveren aan het voorkomen van SGBV en het optreden tegen daders.
- 40 religieuze leiders van de 8 deelnemende kerken gaven wekelijks voorlichting over verschillende onderwerpen uit de Transforming-Masculinities training via prediking of in andere kerkelijke bijeenkomsten. Ze spraken hierbij over:
 - De oorzaken van SGBV binnen het huishouden en hoe je dit kunt voorkomen;
 - Hoe spreekt de Bijbel over (seksueel) geweld;
 - Hoe kun je (seksueel) geweld bestrijden binnen de gemeenschap;
 - Wat bedoelen we met gendergelijkwaardigheid en hoe verandert dit de rollen van mannen en vrouwen.
- Het afgelopen jaar hebben de religieuze leiders in totaal 71.845 mensen bereikt: 16.609 mannen, 26.542 vrouwen, 13.397 jongens en 15.810 meisjes. Dit zijn gemeenteleden van de deelnemende kerken, buurtbewoners en mensen van andere gemeentes waar getrainde religieuze leiders hebben gesproken over SGBV.

¹ <https://nos.nl/artikel/2438341-doden-bij-aanval-op-hoofdkwartier-vn-missie-in-congo>

² <https://nos.nl/artikel/2450591-duizenden-congolezen-betogen-tegen-rwanda-vanwege-toename-geweld>

- Dezelfde 16 rolmodellen (één man en één vrouw per kerk) als afgelopen jaar, hebben in het tweede projectjaar weer een 'opfrustraining' gevolgd. Hierdoor kon iedereen de verschillende concepten die in het eerste jaar werden geleerd onthouden en versterken voor een goede voortzetting van de activiteiten.
- 16 rolmodellen hebben (in tweetallen) 8 gespreksgroepen gefaciliteerd met 20 deelnemers per groep. Er zijn dit projectjaar in totaal 6 gespreksronden geweest met elk 160 deelnemers (in totaal 960 deelnemers). Het jaardoel was 5 rondes, maar door een communicatiefout aan de start van het project is dit er één meer geworden. Dat is in dit geval alleen maar positief, omdat er zo nog meer mensen bereikt zijn!
- In het eerste projectjaar zijn 8 gemeenschapsactiegroepen gevormd; 1 binnen elke kerk met 15 deelnemers per groep (in totaal 120 deelnemers). In het tweede projectjaar zijn deze groepen uitgebreid met de 32 lokale gemeenschapsleiders. Samen hebben zij zich ingezet voor de ondersteuning van slachtoffers van SGBV.
- 8 gemeenschapsactiegroepen hebben zich ingezet om slachtoffers van SGBV door te verwijzen naar de juiste medische/psychische hulp en om de bewustwording te vergroten van de gevolgen van SGBV voor slachtoffers. De leden van de 8 groepen gaven aan dat het aantal gevallen van SGBV verminderd was ten opzichte van eerdere jaren. Tijdens het tweede projectjaar zijn er 12 gevallen bij hen bekend geworden. In de meeste gevallen konden de gemeenschapsactiegroepen door gesprekken met slachtoffers en daders (vaak binnen een relatie) tot een oplossing komen. In sommige gevallen was er meer medische of psychologische hulp nodig. Partner PPSSP heeft afspraken kunnen maken met HEAL Africa (een andere medische partner van Tearfund) om deze slachtoffers te kunnen ondersteunen.
- Om binnen de 8 deelnemende kerken een veilige meldpunt te creëren voor slachtoffers van SGBV (en andere vormen van misbruik), is er in elke kerk een meldingssysteem opgezet. Er zijn brievenbussen opgehangen waar mensen hun klacht konden melden. Dit was voor de kerken erg nieuw, en met name de leiders waren in het begin wat huiverig. Door extra uitleg van onze lokale partner PPSSP konden ze hen uitleggen wat het doel van dit systeem is en hoe het op een goede manier gebruikt kan worden.

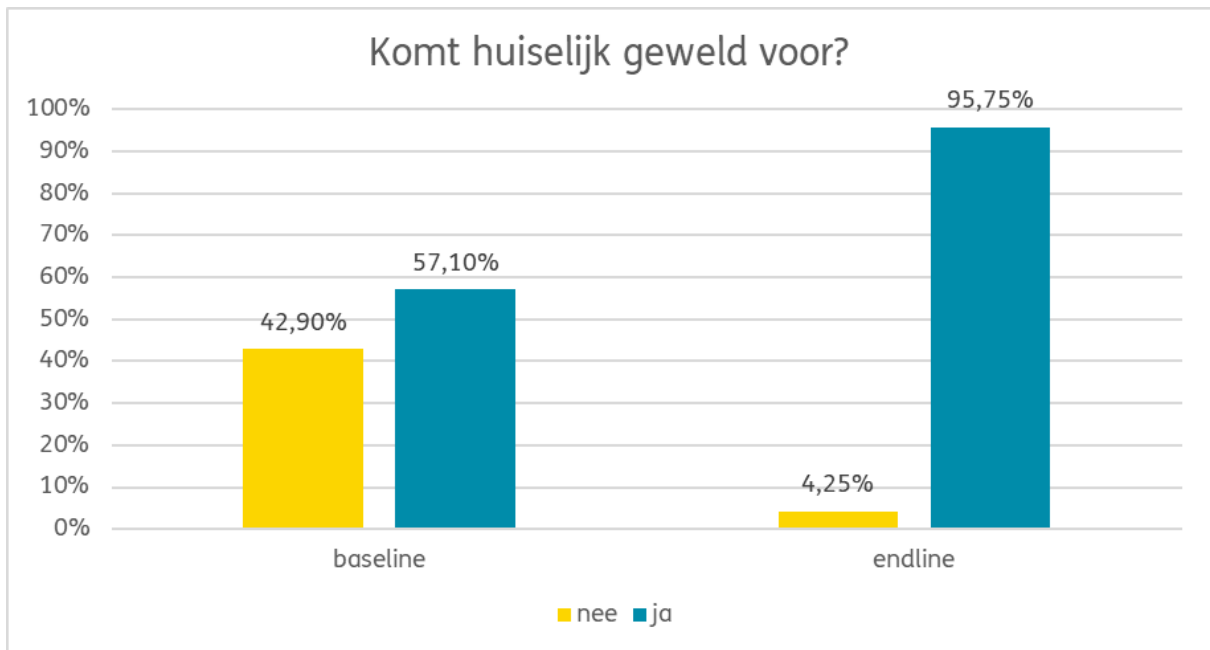
Impact van het gehele Transforming Masculinities-project

In totaal zijn er tijdens het gehele project **148.436 mensen bereikt** met voorlichting over SGBV, en positieve boodschappen over gender en de rolverdeling tussen man en vrouw. Van deze totale groep hebben in totaal 1.436 mannen en vrouwen deelgenomen aan de gespreksgroepen. Hiermee zijn de doelstellingen voor dit project ruimschoots overtroffen (4.720 mensen totaal bereikt, waarvan 1.280 door gespreksgroepen).

De belangrijkste reden hiervoor is dat de deelnemende religieuze leiders zo enthousiast waren over het project, en de verandering die zij zagen, dat ze elk moment aangegrepen hebben om hierover te delen.

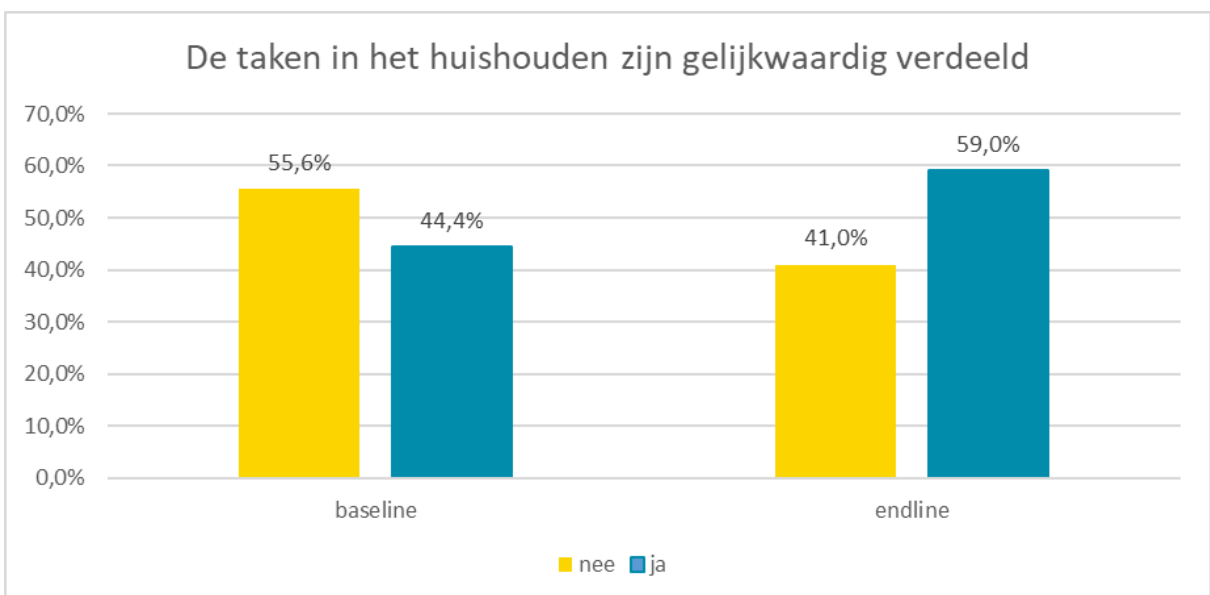
Bewustwording

Als we kijken naar de impact van het project zien we dat er een toename is in het bewustzijn over huiselijk geweld. In de baseline gaf nog 42,9% van de respondenten aan dat er geen huiselijk geweld voor komt, maar nu is dat 4,25% (en geeft dus 95,75% van de mensen toe dat huiselijk geweld bestaat).

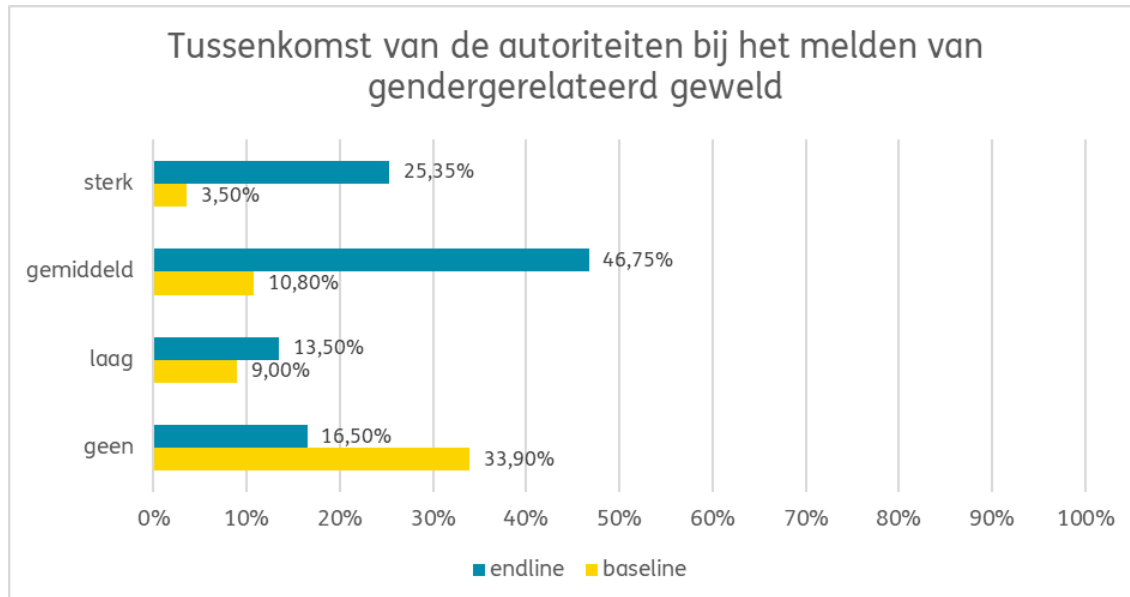
Gelijkwaardigheid

Het aspect gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen komt o.a. naar voren in de rolverdeling binnen het huishouden. Traditioneel gezien liggen de meeste taken binnen het huishouden bij de vrouw en helpt de man alleen als hij daar zin of tijd voor heeft. We zien dat dit patroon langzaam aan het veranderen is. Tijdens de baseline gaf 44,4% aan dat de taken gelijk verdeeld zijn; nu is dat bijna 60%. Wellicht zouden we een groter verschil verwachten met de baseline, maar het is ook goed om te weten dat mensen zich nu ook veel meer bewust zijn van de ongelijkwaardigheid. Ten tijde van de baseline werd het nog vaker gezien als normaal.

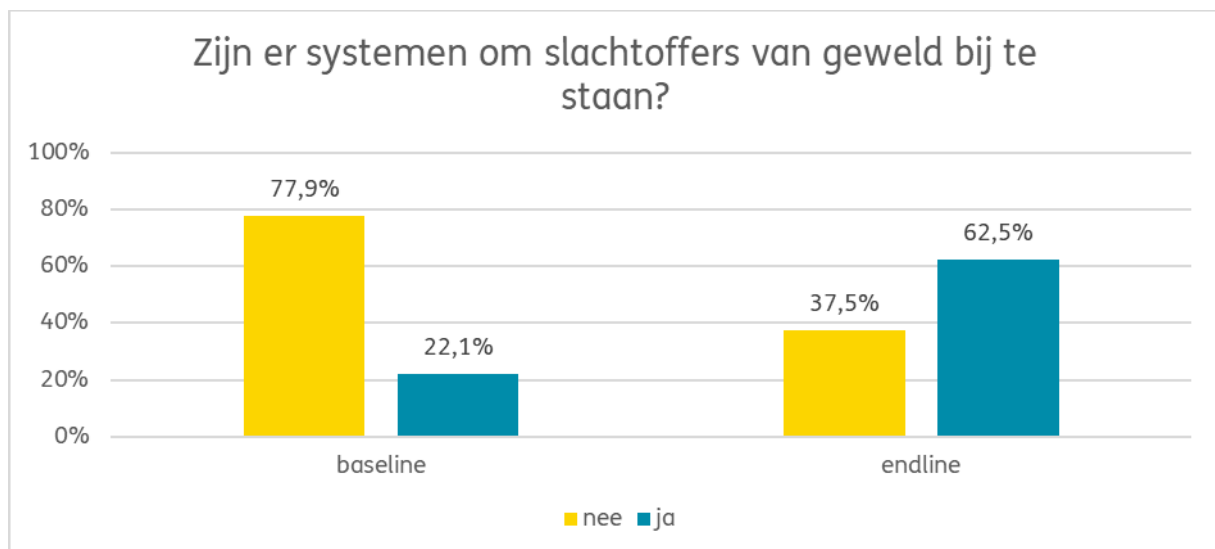
Melden van gendergerelateerd geweld

Tijdens de baseline gaf 33,9% van de respondenten aan dat er waarschijnlijk geen gevolg zou worden gegeven aan de melding. Dit is afgenomen en aan het einde van het project ging bijna driekwart van de respondenten ervan uit dat de betrokkenheid van de autoriteiten gemiddeld (46,75%) of sterk (25,35%) zal zijn.

Systemen

Een van de doelen van het project was om ervoor te zorgen dat slachtoffers van geweld verminderde stigmatisering ervaren en dat er een verbetering is in de toegang tot diensten die deze vrouwen bij kunnen staan. De verbeterde toegang is terug te zien in de toename van het aantal mensen dat aangeeft dat er systemen aanwezig zijn om slachtoffers van geweld bij te staan. De verminderde stigmatisering heeft ermee te maken, dat vrouwen, waaronder slachtoffers van geweld, nu meer taken in de kerk vervullen, en in die zin een actievere rol hebben in de samenleving.

Getuigenissen van deelnemers

Via onze partner PPSSP ontvingen we een aantal verhalen van de deelnemers.

Mwendapole Tata

Mwendapole Tata nam deel aan de dialoogsessies en is er dankbaar voor de lessen die hij heeft geleerd en wil de opgedane kennis graag delen met de mensen in zijn omgeving. “Ik had geen goede communicatie met mijn vrouw. Ik was niet gewend om dingen met haar te bespreken. Bovendien was het haar taak om voor het eten te zorgen, en had zij niets te maken met mij en wat ik met mijn vrienden deed of besprak. Dankzij het project heb ik leren inzien dat ik het mis had. Ik was onwetend, en mijn ogen zijn echt geopend. Ik hoop dat dit project niet alleen beperkt blijft tot de mensen in mijn kerk, maar dat nog veel meer mensen hiervan horen. Ik doe veel meer dingen in gezamenlijkheid met mijn vrouw, en probeer de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen ook binnen ons gezin over te brengen.”

Francine Mwalikia Malekani

“Door de gespreksgroepen zijn mijn ogen geopend en ik heb ik ontdekt dat ongelijkwaardigheid op verschillende manieren kan plaatsvinden. In onze stam zijn bijvoorbeeld bepaalde voedingsmiddelen zoals eieren en sprinkhanen uitsluitend voor mannen bedoeld; vrouwen mogen ze niet eens aanraken. Een ander voorbeeld is de manier hoe we worden opgevoed. Onze ouders leerden dat sommige taken uitsluitend voor mannen zijn en weer andere uitsluitend voor vrouwen. Van meisjes werd van jongsaf aan verwacht dat zij zorg moeten dragen voor het huishouden. Mijn dank gaat uit naar de initiatiefnemers van dit project, naar PPSSP en Tearfund. Maar vooral ook de rolmodellen want dankzij hun inspanningen is ons leven compleet veranderd. Ik herinner me dat mijn oom op een dag in mijn dorp boos was op zijn vrouw omdat ze iets had gegeten wat alleen voor mannen gereserveerd was. Ze moest 2 nachten lang slapen op de grond in plaats van in een bed. Deze praktijken kwamen veel vaker voor. Dankzij de trainingen zien we het onrecht dat door ongelijkwaardigheid in stand wordt gehouden, en benoemen we dat nu ook naar elkaar toe. Deze bewustwording die wordt doorgegeven, heeft geleid tot waardevolle veranderingen hier in het dorp.”

Justin en Solange Muhinire

Solange: "Ik ben enorm dankbaar voor het werk van PPSSP en de inzet van rolmodellen Jean-Bosco en Yvone. De lessen hebben mij geholpen en er is sinds het project veel veranderd in mijn leven en ons huishouden. Ik herinner me dat mijn man in het begin van ons huwelijk zijn verdiende geld niet deelde, maar voor zichzelf uitgaf. Toen ik daarnaar probeerde te vragen, kregen we enorme ruzie. Ik vroeg me af: met wie ben ik in hemelsnaam getrouwd? De situatie zorgde voor veel wantrouwen. Toen we deelnamen aan de gespreksgroepen begonnen dingen te veranderen. Vandaag de dag deelt mijn man zijn salaris met mij, en besluiten we samen over belangrijke zaken. We zijn veel gelukkiger; er is vreugde. Ik bid dat God het werk van PPSSP blijft zegenen.

Justin: "Ik heb niet veel meer te vertellen; alles wat mijn vrouw zei, is waar. In het leven zijn er soms dingen die we doen uit onwetendheid. Van jongsaf aan was mij geleerd dat je niet hoeft samen te werken met een vrouw of dat je bezittingen met haar moest delen. Na deelname aan de gespreksgroepen begreep ik wat ik verkeerd had gedaan. Tegenwoordig werken we goed samen, en ik hou geen geld meer voor haar achter. Samen kijken we naar hoe we ons inkomen kunnen besteden. De liefde die we hadden tijdens onze verlovingstijd is terug; onze relatie is versterkt. Ik deel wat ik heb geleerd met anderen."

Blaise Elie Muhawe

"Ik heb geleerd dat er geen plaats mag zijn voor discriminatie; mannen en vrouwen moeten gelijk worden behandeld. Ik had vooroordelen over vrouwen, ik vond ze ondergeschikt en mannen waren veel belangrijker. Door de gesprekken met de rolmodellen ontdekte ik dat we, man en vrouw, onze inspanningen juist moeten bundelen om onze gemeenschap te ontwikkelen, in plaats van neerbuigend over de ander te doen. Wij hebben als mannen een mooie verantwoordelijkheid gekregen om hier in onze omgeving verandering aan te brengen in verkeerde denkpatronen."

Uitdagingen en lessen

Het afgelopen jaar had PPSSP de volgende reflecties:

- De Transforming Masculinities-benadering is een nieuw en belangrijk onderwerp binnen de kerken, gezinnen en gemeenschappen. Deelnemende kerken dachten dat er binnen hun gemeenschap geen SGBV voorkomt, maar komen nu tot de conclusie dat dit wel het geval is. Ook merken deelnemers aan de gespreksgroepen dat ze eigenlijk niet wisten dat ze verantwoordelijk zijn voor het gendergerelateerd geweld in hun eigen families en kerk.
- Niet alleen mannen, maar ook vrouwen binnen sommige deelnemende kerken geloven dat het Bijbels is dat een man superieur is aan een vrouw. God heeft volgens die lijn van denken de man aangesteld om te leiden. Daar tegenin gaan, wordt gezien als ongehoorzaamheid aan God. Het onderstreept het belang om de Bijbelteksten die gaan over de rollen van man en vrouw goed uit te leggen en om ook de kerkleiders hierin toe te rusten.
- De gemeenschapsactiegroepen die slachtoffers van SGBV willen doorsturen naar de juiste hulpinstanties, lopen tegen het probleem aan dat deze instanties niet altijd genoeg hulp kunnen bieden. Dit komt omdat ze een tekort aan middelen en materialen hebben. Door bemiddeling van Tearfund met een andere partner 'Heal Africa', konden slachtoffers in het tweede jaar naar de klinieken van Heal Africa doorgestuurd worden.

Vervolg van het project

Het project is op dit moment afgelopen, maar dat wil niet zeggen dat de activiteiten ook zijn gestopt. Meerdere kerkleiders hebben aangegeven door te willen gaan met het verspreiden van hun boodschap over gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen en het bestrijden van verschillende vormen van seksueel geweld. Ook een aantal rolmodellen gaven aan dat ze door willen gaan met het organiseren van gespreksdialogen. Elke kerk heeft nu een actiegroep die slachtoffers van SGBV kunnen bijstaan en bemiddelen bij conflicten. De kerkleiders geven aan dat ze graag zouden zien dat dit project ook in andere kerkgemeenschappen gehouden wordt. We onderzoeken samen met ons kantoor in DRC wat er mogelijk is om deze projectaanpak verder te verspreiden in Oost-Congo.

Informatie

Voor meer informatie over dit project kunt u contact opnemen met Nadine Stam (projectleider DRC) via nstam@tearfund.nl.